

Taloustieteellisen tutkimuslaitoksen toiminta

vuonna 1966

Tässä kertomuksessa käsitellään lähinnä tutkimuslaitoksen ulospäin suuntautuvaa toimintaa, tieteellisiä töitä sekä henkilökunta-asioita tavanomaisten pankin toimintaan liittyvien tehtävien jäädessä vähemmälle huomiolle.

Julkaisut

Monthly Bulletinia julkaistiin vuoden aikana entisessä muodossaan. Pääkirjoituksi^{mm}ä on käsitelty Suomen Pankin toimintaa ja ajankohtaista taloudellista kehitystä. Taka-artikkeleissa on kosketeltu pitkän ajan budjettia, liikennetutkimusta, sähkön kulutusta, taloudellista kehitystä yleensä, ulkomaankauppaa, maksutasetta, palkkojen kehitystä, työajan lyhentämistä, valtiontaloutta, kansantuloa, metsäteollisuutta ja maatalouden tuottavuutta.

Vuonna 1966 julkaistiin lehteä 12 numeroa. Tammi-, touko-, kesä- ja lokakuussa se ilmestyi 28-sivuisena, joulukuussa 26-sivuisena ja muina kuukausina 24-sivuisena. Painos oli 5 200 kpl kuukaudessa.

Suomen Pankin taloustieteellisen tutkimuslaitoksen julkaisut vuoden 1966 aikana:

Suomen Pankin vuosikirja vuodelta 1965 (46. vuosikerta) julkaistiin kuten aikaisemmin. Tekstiosa käsittelee pankin raha-, luotto- ja valuuttapolitiikkaa sekä pankin taseiden kehitystä kertomusvuoden aikana ja taulukko-osastossa esitetään yksityiskohtaisia tietoja pankin taseesta ja pankkitoimista vuonna 1965. Kirjan suomenkielinen painos oli 650 kpl, ruotsinkielinen 350 kpl ja englanninkielinen 975 kpl.

A-sarjassa ilmestyi Taloudellisia Selvityksiä, A:28, joka aloitettiin jo edellisen vuoden puolella, ja Taloudellisia Selvityksiä 1966, A:29. Kummankin julkaisun suomenkielinen painos oli 1 000 kpl ja ruotsinkielinen 400 kpl. A:28 sisältää seuraavat artikkelit: ekonomi Kari Puumanen "Rahasäättämisestä inflaatioolosuhteissa", kauppat. kand. Jouko Sivander "Suomen ja Ruotsin vientituotteiden kysynnän substituutiojoustoista" ja valtiot. tri Timo Helelä - valtiot. maist. Paavo Grönlund - valtiot. lis. Ahti Molander "Kokonaistaloudellisia laskelmia palkkaneuvotteluja varten" sekä tuoreimmat luottovolyymia, luottomarkkinoita ja maksuvälinevarantoa koskevat tilastot. Artikkelista Helelä - Grönlund - Molander otettiin eripainoksia 200 kpl suomen- ja 50 kpl ruotsinkielisenä. A:29 sisältää artikkelit: kauppat. maist. Reino Airikkala "Maksutaseen rahtitulot vuosina 1949 - 1964", valtiot. lis. Ahti Molander "EFTA-tullinalennusten hintavaikutukset Suomessa vuosina 1961 - 1965" ja valtiot. kand. Kari Nars "Suomen sodan aikainen talous ja talouspolitiikka". Julkaisun lopussa esitetään luottovolyymia ja maksuvälinevarantoa koskevat tilastot. Viimeksi mainitusta artikkelista otettiin eripainoksia 600 kpl suomen- ja 200 kpl ruotsinkielisenä.

B-sarjassa julkaistiin kauppat. tri Jaakko Lassilan väitöskirja "Rahalaitosten käyttäytymisestä ja luottoekspansioista yksinkertaisilla rahoitusmarkkinoilla. Niteen painos oli 800 kpl, ~~mut-~~ ^{ja} myöhemmin otettiin 300 kpl:n lisäpainos. Vuoden loppupuolella aloitettiin valtiot. lis. Lauri Korpelaisen väitöskirjan "Tutkimus kestokulutushyödykkeiden kysynnästä Suomessa vuosina 1948 - 1964" painatus.

C-sarjassa vuonna 1963 ilmestyneestä Erik Dahménin kirjasta "Suomen taloudellinen kehitys ja talouspolitiikka" otettiin uusi

painos, 1 000 kpl.

D-sarjassa, monistettuja tutkimuksia ilmestyivät:

D:14 Dolat Patel: The Share of the Developing Countries in Finnish Foreign Trade.

D:15 Pekka Lahikainen: Tuotoksen ja työpanoksen välisen suhteen vaihteluista.

D:16 Heikki Elonen: Yrityksen rahoituspääomien kysynnästä ja tarjonnasta.

Tutkimuslaitoksen uudessa julkaisusarjassa Kasvututkimuksia ilmestyi ensimmäisenä numerona valtiot. tri Pentti Viidan "Maataloustuotanto Suomessa 1860 - 1960". Painoksen määrä oli 800 kpl.

Suomen Obligaatiokirja 1965 julkaistiin yhtenä suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä painoksena. Se sisälsi tiedot vuoden 1965 aikana liikkeeseen lasketuista obligaatiolainoista. Sivumäärä oli 32 ja painos 500 kpl.

Informaatio ja tilastot

Tutkimuslaitos on kuten aikaisemminkin avustanut johtokuntaa hankkien sen käyttöön tarvittavaa aineistoa, laatinut muistioita ja selvityksiä sekä suorittanut pääjohtajan ja johtokunnan muiden jäsenten antamia erikoistehtäviä.

Tutkimuslaitos on informoinut kansainvälisiä rahalaitoksia ja järjestöjä Suomen taloutta koskevissa kysymyksissä sekä toimit-
tanut niille niiden julkaisuissa ja tutkimuksissa tarvittavaa aineistoa. Täällä käyneille IMF:n ja IFC:n delegaatioille on annettu selvitysapua. Tietoja on edelleen annettu myös ulkomaisille pankeille, tutkijoille jne. Kotimaassa on tietoja toimitettu Tilastolliselle päätoimistolle sekä muille valtion virastoille ja laitoksille, pankeille, tutkijoille jne.

Laitoksen säännöllisiä tilastotöitä ovat olleet Suomen Pankkia

*Dum +
tilinp. keht.
+ tilin. osall.*

ja rahamarkkinoita koskevat tilastot, maksutaseen laatiminen, luottovolyymilaskelmat ja luottomarkkinatilasto, maksuvälinevarantotilasto sekä valtion velkaa ja valtion kassa-asemaa koskevat puhdistuslaskelmat. Luottomarkkinoita, luottovolyymia ja maksuvälinevarantoa koskevat tilastot on julkaistu Taloudellisissa Selvityksissä.

Suhdannekehityksen seuraaminen ja ennustaminen

Suhdannekehityksen seuraamisella ja ennustamisella on jatkuvasti ollut keskeinen merkitys tutkimuslaitoksen taloudellisessa selvitys- ja koulutustyössä. Taloudellista kehitystä koskeva arvio on johtokunnan käyttöä varten laadittu neljä kertaa vuodessa. Näistä kaksi on sisältänyt itsenäisen suhdanne-ennusteen vuodeksi eteenpäin ja näiden väleihin sijoittuvissa väliarvioissa on ainoastaan tarkistettu edellisessä ennusteessa esitettyä kuvaa tapahtuneen kehityksen perusteella. Tähän työhön ovat tutkijoiden lisäksi osallistuneet maisterit Bredenberg, Honkanen, Mäenpää ja Lagus sekä herra Ketola.

Perustilastoja on pyritty jatkuvasti kehittämään suhdanneanalyysia ja ennusteita paremmin palveleviksi. Myös olennainen osa suoritettavasta perustutkimuksesta liittyy läheisesti suhdannekehityksen ennustetyöhön. Perustilastoja on muokattu näitä tarkoituksia varten käyttämällä laitoksessa kehitettyjä tietokoneohjelmia. Kausivaihteluista puhdistettujen aikasarjojen tuotanto on systematisoitu; tulokset ~~tullaan suunnitelmien mukaan~~ julkaisemaan neljännesvuosittain ilmestyvässä painetussa kuvio- ja tilastojulkaisussa (ks. automaattinen tietojen käsittely).

Tutkimuslaitoksen kahdesti vuodessa suorittamat investointikyselyt ovat vakiintuneena informaatiolähteenä tulleet olennaiseksi osaksi taloudellisen kehityksen ennustetyötä. Näistä kyselyistä

saadun aineiston karttuminen on tuntuvasti lisännyt mahdollisuuksia käyttää tuloksia suhdanne-ennusteiden parantamiseen.

Kirjasto

Tutkimuslaitoksen hoitamaan Suomen Pankin kirjastoon luettiin vuonna 1966 467 nidettä, joten kokonaismäärä vuoden lopussa oli 14 871. Uusista teoksista oli ostettuja 337 ja vaihtoja lahjakappaleina saatuja koti- ja ulkomaisia 130. Kirjastoon saapui säännöllisesti 69 kotimaista ja 164 ulkomaista aikakauslehteä ja -kirjaa sekä 7 ulkomaista ja 15 kotimaista sanomalehteä. Lisäksi saapui epäsäännöllisesti useita kymmeniä koti- ja ulkomaisia aikakauslehtiä, jotka osaksi on sijoitettu arkistoon osaksi lahjoitettu muille kirjastoille.

Automaattinen tietojenkäsittely

Tietojenkäsittelyjärjestelmää kehitettiin sekä suhdanneanalyysin tarpeita varten että varsinaisiin tutkimuksiin liittyvissä tilastomatematisissa laskelmissa. Automaattinen tietojen käsittely tehtiin melkein yksinomaan Suomen Pankin tietokoneella, jota tutkimuslaitos käytti vuoden aikana noin 500 tuntia. Noin puolet tästä ajasta käytettiin aikasarja-analyyseihin suhdannekehityksen seuraamista ja ennustamista varten. Muokattuja aikasarjoja esitettiin edelleenkin monistetun kuvioesityksen muodossa. Syyskuussa esitettiin suunnitelma aineiston painattamiseksi kaksikielisenä kuvio- ja taulukkojulkaisuna nimellä "Suunta ja suhdanne" (Economic Indicators for Finland). Julkaisun ensimmäinen, joulukuun 1966 numero ilmestyi vuoden 1967 puolella.

Tietojenkäsittelyä hoitamaan ja järjestelmää kehittämään palkattiin keväällä 1966 tehtävään erikoistuva henkilö (nti Eirola). Koulutusajan jälkeen hän ohjelmoi aikasarja-analyysien tuloksien

käyttämiseen liittyvän tiedostojärjestelmän. Sen avulla voidaan vaivattomammin saada tuloksia mm. tutkijoiden käytettäväksi. Järjestelmään kuuluu ohjelmia, joilla voidaan tallettaa levymuistiin taulukoita, täydentää ja korjata niitä sekä painaa haluttuja osia tiedostosta taulukkoina. Tiedosto muodostuu vähitellen aikasarja-analyysien yhteydessä vuoden 1967 aikana.

Tutkijoiden omiin tutkimustehtäviin liittyviä laskelmia tehtiin pääasiassa regressioanalyysin yleisohjelmalla. Ohjelmaa täydennettiin vuoden aikana sen käyttökelpoisuuden lisäämiseksi.

Tietokonekoulutusta jatkettiin osallistumalla ohjelmointi- ja menetelmäkursseille. Luonnont. kand. Heiskanen osallistui keväällä päättyneeseen vuoden kestäneeseen IBM:n simulointiseminaariin ja matem. yo. Eirola kolmelle ohjelmointikurssille. Valtiot. lis. Kukkonen luennoi aikasarja-analyyseista ja ennustamisesta kevätkuussa IBM:n ja joulukuussa Valtion tietokonekeskuksen seminaareissa.

Vuoden lopulla lis. Kukkonen suunnitteli yhdessä kirjanpito-osaston kanssa tutkimuslaitoksen julkaisujen osoitejärjestelmän automatisoimista. Osoitteiston hoitoa ja osoitteiden kirjoittamista tietokoneen avulla ryhdyttiin kokeilemaan.

Tutkijoiden työskentely

~~Lisensiaatti~~ Laatto on ollut kertomusvuoden ajan virkavapaana.

Lis. Vartiainen on jatkanut valtion finanssipolitiikkaa tarkastelevaa väitöskirjatyötään. Hänen tutkimuksensa valmistunee kevätkaudella 1967.

Maist. Kailasvuori sai valmiiksi lisensiaattitutkimuksensa "Maksutaseen tasapainottumismekanismi ja likvidien varojen kansainväliset liikkeet". Julkaisuja: "Finland's balance of payments in 1965", Bank of Finland Monthly Bulletin, Vol. 40 No. 6, June 1966;

"Viennin ja tuonnin rooli Suomen kansantaloudessa", Mainostaja, joulukuu 1966; Hakusana "Maksutase" WSOY:n Rahatalouden tietokirjassa (painossa); "Den osynliga utrikeshandeln ökar", Mercator 21/1966.

(ohi opintomatalla Cambridgeissa 13.1. - 13.3. Hän)

Lis. Punttila on jatkanut väitöskirjatyötään aiheesta "Pankkijärjestelmän rahoitusvarannot ja taloudellinen kehitys Suomessa". Julkaisutoiminta: Artikkelit "Suomen Pankki" (yhdessä lis. Vartiainen kanssa) ja "Rahapolitiikka" Rahatalouden tietokirjaan.

Lis. Kukkonen suoritti lisensiaatintutkinnon tammikuussa 1966. Hän on aloittanut väitöskirjatyön aiheesta "Taloudellisten aikasarjojen lyhytaikaisten vaihteluiden ja ekonometrinen mallien häiriöiden analyysi". Julkaisu: ~~Paavo Seppänen~~ "Muuttuva yhteiskunta" (keskustelupuheenvuoro), Sosiologia 1965:4.

~~Lis. Korpelainen~~

Maist. Lindblomin lisensiaatintutkimus "Investointiteoria investointikyselyjen teoreettisena perustana"

tutkimus tuli asianmukaisesti hyväksytyksi. Hän on jatkanut lisensiaatintutkintoa varten tarvittavien muiden tutkintojen ja harjoitusten suorittamista. Hän on myös aloittanut valmistelut väitöskirjaa varten, jonka työnimenä on "Tulopoliittinen päätöksentekomalli talouspoliittisena välineenä". Julkaisutoiminta: "The Finnish Economy in 1965", Bank of Finland Monthly Bulletin 4/1966 (yhdessä ekonomi Puomasen kanssa).

Lis. Korpelainen sai valmiiksi väitöskirjansa "Tutkimus kestokulutushyödykkeiden kysynnästä Suomessa vuosina 1948-1964", Suomen Pankin taloustieteellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja, Sarja D:26. Muu julkaisutoiminta: "Yksityinen kulutus" teoksessa Suomi 1975.

Lis. Molander suoritti lisensiaatintutkinnon. Hän on aloittanut väitöskirjatyön aiheesta "Työmarkkinajärjestöjen neuvottelukäyttäytyminen". Julkaisutoiminta: "EFTA-tullinalennusten hintavaikutukset Suomessa vuosina 1961-1965", Taloudellisia Selvityksiä 1966; "Tullinalennusten vaikutus kuluttajahintoihin", Uusi Suomi 29.12.1966; "Wages in Finland in 1958-1965", Bank of Finland Monthly Bulletin, 7/^{1966.}~~1966x~~

Maist. Hämäläinen on jatkanut lisensiaattityötään aiheesta: "Kotitalouksien säästämisestä ja sen tutkimisesta".

Maist. Lahikainen jatkoi tutkimuksia taloudellisten aikasarjojen kausivaihteluiden puhdistamiseen käytetyistä menetelmistä. Kesäkuusta lähtien hän on ollut virasta vapaana ja ^{on}Asla-stipendiaattina Yhdysvalloissa.

Maist. Nars on asepalveluksen suorittettuaan ollut lähinnä pankin sihteeristön tehtävissä.

Maist. Airikkala suoritti kauppatieteen kandidaatin tutkinnon. Hän on aloittanut lisensiaattityön aiheesta "Devalvaation vaikutus maksutaseeseen". Julkaisutoiminta: "Maksutaseen rahtitulot vuosina 1949-1964", Taloudellisia ~~Selvityksiä~~ 1966, ~~"Foreign Trade", Bank of Finland Monthly Bulletin 9/1966.~~

Maist. Elonen suoritti valtiotieteen kandidaatin tutkinnon toukokuussa. Julkaisutoiminta: Kansantaloustieteen laudaturtyö "Yrityksen rahoituspääomien kysynnästä ja tarjonnasta", Suomen Pankin taloustieteellinen tutkimuslaitos, sarja D:16 sekä artikkeli "Public Finance in 1965" Bank of Finland Monthly Bulletin 9/1966.

*Assistentit ovat myös harjoittaneet julkisopin-
tyä ja tutkimustyötä. →*

Kand. Heiskanen sai valmiiksi laudaturtyönsä "Autoregressiiviset moniulotteiset aikasarjamallit". Hän on myös jatkanut tutkijoiden käyttöön soveltuvien tietokoneohjelmien kehittämistä.

Ekon. Puumanen julkaisi seuraavat artikkelit: "The Finnish Economy in 1965", Bank of Finland Monthly Bulletin 4/1966 (yhdessä maist. Lindblomin kanssa) sekä "Suomen Pankin setelinanto", Säästöpankkilehti 1/1967.

Ekon. Sivander tutki Suomen metalliteollisuuden ja ns. uusviennin kansainvälistä kilpailukykyä.

Hra Ketola julkaisi artikkelin "Finlands Foreign Trade in 1965" Bank of Finland Monthly Bulletin 5/1966.

Maist. Leppänen on paneutunut

Suomen rahoitusmarkkinoita koskevan tilinpitojärjestelmän tutkimiseen. Hän julkaisi kasvututkimukseen liittyvän artikkelin "Kuljetustoiminta itsenäisyyden alusta vuoteen 1945 saakka", Historian Aitta XV/1.

Muiden laitoksen toimenhaltijoiden jatko-opinnoista ja tutkimuksista mainittakoon, että maist. Bredenberg on jatkanut lissensiaattitutkimustaan aiheesta "Vakuutusyhtiöiden asema rahoitusmarkkinoilla". Maist. Lagus kirjoitti artikkelin "Rahatalouden tietolähteet" ja "rahatalouden kirjallisuus Suomessa" ~~Rahat~~ Rahatalouden tietokirja^{an}

Tutkijat ovat jatkuvasti pitäneet kerran viikossa virka-ajan ulkopuolella seminaaria, johon on toisinaan osallistunut laitoksen ulkopuolisia henkilöitä. Tämä seminaari on ollut toiminnassa jo vuodesta 1957.

Tutkimustöittensä sekä saamiensa erikoistehtävien lisäksi kaikki tutkijat ovat osallistuneet jatkuvasti ylläpidettyyn taloudelliseen selvitys- ja ennustetyöhön.

Tutkijat ovat myös osallistuneet taloudelliseen informaatio-työhön pitämällä mm. esitelmiä ^{ja luentoja} taloudellisia kysymyksiä käsittelevistä aiheista, esiintymällä radiossa, televisiossa sekä avustamalla erinäisiä päivälehtiä sekä taloudellisia viikko- ja aikakausjulkaisuja.

Ulkomaiset kokoukset

Tri Valvanne osallistui

Tri Helelä osallistui

Tri Paunio ?

Lis. Vartiainen osallistui Suomen valtuuskunnan jäsenenä ECE:n yleiskokoukseen Genevessä huhtikuussa. ~~1966~~.

Maist. Kailasvuori osallistui seuraaviin kokouksiin: Suomen valtuuskunnan jäsenenä UNCTADin finanssikomitean ylimääräiseen istuntoon New Yorkissa 26.1.-5.2. ~~1966~~, Suomen edustajana Pohjoismaiseen orientoitumiskokoukseen Tukholmassa UNCTADin finanssikomitean jatkoistuntoa varten 31.3.-1.4. ~~1966~~, Suomen valtuuskunnan jäsenenä UNCTADin finanssikomitean jatkoistuntoon Genevessä 13.4.-20.4. ~~1966~~, lähetettynä huomioitsijana UNCTADin finanssikomitean Econometric työryhmän kokoukseen Genevessä 10.10.-14.10. ~~1966~~, ~~xxEconomic Society~~ ~~xxSociety~~ ~~xxInstitute~~ ~~xxof~~ Society ja The Institute of Management Sciencen Euroopan kokoukseen Varsovassa 2.9.-7.9. ~~1966~~.

Lis. Puntila osallistui Pohjoismaiseen keskuspankkikokoukseen Ebeltoftissa Tanskassa 16.5.-19.5.1966 sekä vieraili esitelmöitsijänä Pohjoismaisessa keskuspankkivirkailijain seminaarissa Venastulissa Norjassa 4.10.-7.10.

Lis. Kukkonen oli ~~Suomen~~ Suomen edustajana ECE:n Senior Economic Advisers-kokouksessa Genevessä 6.^{6.)}-11.6.

Lis. Molander osallistui tullinalennusten hintavaikutuksia tutkivan asiantuntijaryhmän kokoukseen Genevessä 23.^{3.)}-27.3. sekä 8.^{6.)}-21.6.

Maist. Airikkala osallistui Econometric Societyn ^{kokoukseen} ~~kongressiin~~ Varsovassa 2.^{9.)}-7.9.

Maist. Leppänen osallistui ECE:n tilastokonferenssiin | kansantalouden tilinpitoa käsittelevän työryhmän kokoukseen Genevessä 23.5.-3.6.

Komiteat ja toimikunnat

Tri Valvanne oli

Tri Helelä oli

Tri Paunio ?

Lis. Vartiainen oli Työllisyyskertomuskomitean, Kassalaskelmia selvittävän työryhmän, Taloudellisen kasvatuksen vuoden julkisen hallinnon ja talouselämän jaoston ^Yjäsen ^Y

Maist. Kailasvuori oli Suomen UNCTAD-toimikunnan jäsen.

Lis. Puntila toimi Pankkilakikomitean sihteerinä.

Maist. Lindblom toimi Talousneuvoston ^Yulopoliittisen tutkimusryhmän sihteerinä 25.11. saakka sekä Hintaneuvottelukunnan varajäsenenä 10.3. alkaen.

† ja Puolustus-
Lindellin suun-
mittelukurssin
rahastusjärjestys

† sekä Kasvatus-
mieluumman sihteerinä 20.4. asti.

Lis. Korpelainen oli Kuluttajaneuvoston jäsen sekä 2.6. alkaen Talousneuvoston varajäsen.

Maist. Elonen osallistui valtiovarainministeriön asettaman ~~virastojen välisen~~ ^{selvittävään} Kassalaskelmatyöryhmän työskentelyyn toukoheinäkuussa. Suomen Pankin Kasvututkimustoimikunnan sihteeriksi tuli hän ~~kuuk.~~ 30.6. ~~lisansiaatti Vartiainen seuraajaksi.~~

Tieteelliseen toimintaan liittyviä tehtäviä mainittakoon, että tri Valvanne on ollut Kansantaloudellisen Yhdistyksen johtokunnan jäsenenä ja tri Paunio mainitun yhdistyksen esimiehenä sekä Kansantaloudellisen Aikakauskirjan päätoimittajana, lis. Vartiainen Kansantaloudellisen Aikakauskirjan toimitussihteerinä sekä Taloustieteellisen Seuran johtokunnan jäsenenä, ja maist. Kailasvuori Helsingissä pidetyn Pohjoismaisen Kansantalouskokouksen pääsihteerinä, ^{selv.} lis. Kukkonen Suomen Tilastoseuran hallituksen jäsenenä.

Henkilökunta:

Elon. Puurmanen oli Pankkilakikomitean vs. sihteerinä
1.1. - 24.3.